

INSTITUTE FOR BYZANTINE STUDIES
SERBIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
STUDIES
№ 42/2

BYZANTINE WORLD IN THE BALKANS

Volume II

Edited by

Bojana Krsmanović, Ljubomir Maksimović, Radivoj Radić

Editorial Board

*Dejan Dželebdžić, Vujadin Ivanišević, Predrag Komatina, Bojana Krsmanović,
Ljubomir Maksimović, Srđan Pirivatrić, Radivoj Radić, Dragan Vojvodić*

Secretaries

Miloš Cvetković, Predrag Komatina

BELGRADE
2012

K-5.-342-(2)

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ
ПОСЕБНА ИЗДАЊА
КЊИГА 42/2

ВИЗАНТИЈСКИ СВЕТ НА БАЛКАНУ

Књига II

Уредници

Бојана Крсмановић, Љубомир Максимовић, Радивој Радић

Редакцијски одбор

*Драган Војводић, Вујадин Иванишевић, Предраг Комаћина, Бојана Крсмановић,
Љубомир Максимовић, Срђан Пиривајрић, Радивој Радић, Дејан Целебџић*

Секретари редакције

Предраг Комаћина, Милош Цвејковић

БЕОГРАД
2012

Објављено уз финансијску помоћ

Министарства просвете и науке Републике Србије

GROUP INTERNATIONAL

ВИЗАНТИЈСКИ СВЕТ НА БАЛКАНУ BYZANTINE WORLD IN THE BALKANS

САДРЖАЈ — CONTENTS

I

Охридска архиепископија у византијском свету The Archbishopric of Ohrid in the Byzantine World

<i>Günter Prinzing</i> , Convergence and divergence between the Patriarchal Register of Constantinople and the <i>Ponemata Diaphora</i> of Archbishop Demetrios Chomatenos of Achrida/Ohrid	1
<i>Гинџер Принцинг</i> , Поклапање и разликовање између Цариградског патријаршијског регистра и <i>Ponemata diaphora</i> охридског архиепископа Димитрија Хоматина	16
<i>Бојана Крсмановић</i> , О односу управне и црквене организације на подручју Охридске архиепископије	17
<i>Bojana Krstanović</i> , On the relationship of administrative and ecclesiastical organisation in the territories of the Ohrid Archbishopric	38
<i>Предраг Коматина</i> , Појам <i>Бугарске</i> у XI и XII веку и територија Охридске архиепископије	41
<i>Predrag Komatina</i> , The term <i>Bulgaria</i> in the 11 th and 12 th centuries and the territory of the Archbishopric of Ohrid	56
<i>Вујадин Иванџевић</i> , Печат цара Алексија I из тврђаве Рас	57
<i>Vujadin Ivanišević</i> , The seal of the Emperor Alexios I from the fortress of Ras	63
<i>Борис Стојковски</i> , Самуилово царство и Угарска	65
<i>Boris Stojkovski</i> , Samuel's Empire and Hungary	76
<i>Јанко Магловски</i> , Белошева опатија архиђакона Стефана — рефугијум Домбо и Баноштор	77
<i>Janko Maglovski</i> , Beloš's abbey of Stephen the Archdeacon — refugium Dombo and Banoštor	92
<i>Гојко Суботић</i> , Љубомир Максимовић, Свети Сава и подизање Милешеве	97
<i>Gojko Subotić</i> , <i>Ljubomir Maksimović</i> , Saint Sava and the construction of Mileševa	106
<i>Влада Станковић</i> , Стефан Немањић и његов брат Сава у списима Димитрија Хоматина	111
<i>Vlada Stanković</i> , Stefan Nemanjić and his brother Sava in the acts of Demetrios Chomatenos	118

<i>Бранислав Тодић</i> , Архиепископ Лав — творац иконографског програма фресака у Светој Софији Охридској	119
<i>Branislav Todić</i> , Archbishop Leo — the creator of the iconographic fresco program in Saint Sophia in Ohrid	135
<i>Здравко Пено</i> , Христолошки значај представе Премудрости у цркви Свете Софије у Охриду	137
<i>Zdravko Peno</i> , The Christological significance of the presentation of Divine Wisdom in the Church of St. Sofia in Ohrid	143
<i>Драган Војводић</i> , Представе светог Климента Охридског у зидном сликарству средњовековне Србије	145
<i>Dragan Vojvodić</i> , Presentations of St. Kliment of Ohrid in the wall-painting of medieval Serbia	165
<i>Милош Живковић</i> , Српски владарски портрети у Григоријевој галерији Свете Софије у Охриду и њихов програмски контекст	169
<i>Miloš Živković</i> , Serbian rulers' portraits in Gregory's gallery of Saint Sophia in Ohrid and their program context	188
<i>Весна Пено</i> , Неумски кодекс Охрид бр. 53 у рукописној традицији XI века	191
<i>Vesna Peno</i> , Neumed codex Ohrid No. 53 in the written tradition of the 11 th century	202
<i>Перица Шпехар</i> , Лична побожност на подручју Охридске архиепископије у светлу археолошких налаза од XI до XIII века	205
<i>Perica Špehar</i> , Personal religiosity in the area of the Archbishopric of Ohrid in the archeological evidence from the 11 th to the 13 th century	219

II

Византолошке теме
Byzantine Themes

<i>Радиој Радић</i> , Средњовековни Цариград у старим српским родословима, летописима, записима и натписима	221
<i>Radioj Radić</i> , Medieval Constantinople in the old Serbian genealogies, annals, notes and inscriptions	233
<i>Милош Благојевић</i> , Утицај Византије на аграрне односе у средњовековној Србији	235
<i>Miloš Blagojević</i> , The influence of Byzantium on the agrarian conditions in medieval Serbia	251
<i>Милан Радујко</i> , Благослов и венчање великог жупана Стефана Немањића: структура, извори, симболичка и идеолошко-политичка стратегија обреда	253
<i>Milan Radujko</i> , The blessing and crowning (вечманње) of grand župan Stefan Nemanjić: the structure, sources, symbolic and ideological-political strategy of the rite	282
<i>Јелена Мргић</i> , Проучавање „централних“ насеља у историјској географији византијског царства на Балкану и могућности примене нове методологије	285
<i>Jelena Mrgić</i> , The study of central “places” in the historical geography of the Byzantine Empire in the Balkans and possibilities of applying the new methodology	296

<i>Михаило Милинковић</i> , Мрежа насеља и њихова структура на северу Илирика у 6. веку — археолошки подаци	299
<i>Mihailo Milinković</i> , Das Siedlungsnetz und seine Struktur im Nordillyricum des 6. Jahrhunderts — archäologische Angaben	311
<i>Тибор Живковић</i> , О такзваној „Хроници српских владара“ из списка <i>De administrando Imperio</i> цара Константина VII Порфирогенита	313
<i>Tibor Živković</i> , On the so-called „Chronicle of the Serbian rulers“ of Constantine VII Porphyrogenitus' <i>De administrando imperio</i>	332
<i>Милена Репајић</i> , Болести царева у Хронографији Михаила Псела	333
<i>Milena Repajić</i> , Emperors' illnesses in the <i>Chronographia</i> of Michael Psellos	347
<i>Лариса Орлов</i> , Ана Комнина — аутобиографске белешке	349
<i>Larisa Orlov</i> , Anna Comnene — autobiographical notes	364
<i>Синиша Мишић</i> , Никава — загонетна област Јована Кинама	367
<i>Siniša Mišić</i> , Nikava — the mysterious region mentioned by John Kinnamos	371
<i>Бојана Павловић</i> , Страх од Турака у писмима Димитрија Кидона (1352–1371)	373
<i>Bojana Pavlović</i> , Fear of the Turks in the letters of Demetrios Cydones (1352–1371)	382
<i>Марко Шуица</i> , Срби у опсади Филадельфије 1390. године	385
<i>Marko Šuića</i> , The Serbs in the siege of Philadelphia in 1390	395
<i>Милош Цветковић</i> , Ванбрачна деца царева династије Палеолога	397
<i>Miloš Cvetković</i> , The illegitimate children of the Palaiologos dynasty emperors	413
<i>Срђан Шаркић</i> , Оригинарни начини стицања својине у средњовековном српском праву	417
<i>Srđan Šarkić</i> , Originatory acquisitions of property in Serbian medieval law	424
<i>Стијаноје Бојанин</i> , Брачне одредбе Жичке повеље између црквеног и народног концепта брака	425
<i>Stanoje Bojanin</i> , The marriage provisions in the charter of the Žiča monastery between the church and the popular concept of marriage	441
<i>Драгана Павловић</i> , О једном особеном моделу распоређивања сцена циклуса Великих празника: Студеница — Градац	443
<i>Dragana Pavlović</i> , A propos d'un modèle spécifique de disposition des scènes des grandes fêtes: Studenica — Gradac	456
<i>Весна Милановић</i> , Светачки лик у контексту: један нерасветљени пример из ексонартекса цркве у манастиру Трескавац	459
<i>Vesna Milanović</i> , The saint's image in context: a neglected example from the exonarthex of the Treskavac Monastery Church	476
<i>Смиљка Габелић</i> , Првобитно сликарство цркве Св. Николе у Челопеку код Тетова	481
<i>Smiljka Gabelić</i> , Original paintings of St. Nicholas at Čelopek near Tetovo	499
<i>Марка Томић-Ђурић</i> , Сцене Пилатовог суда у Марковом манастиру	503
<i>Marka Tomić-Đurić</i> , The scenes of Pilate's court in the Monastery of King Marko	520
<i>Тајјана Ситародубцев</i> , Сакос црквених достојанственика у средњовековној Србији	523
<i>Tatjana Starodubcev</i> , The sakkos of ecclesiastical dignitaries in medieval Serbia	548

<i>Бранислав Цвекковић</i> , Платт српских деспота у 15. веку. Прилог проучавању	551
<i>Branislav Cvetković</i> , The mantle of the Serbian despots in the 15 th century. A contribution to the study	561
<i>Ил Акад</i> , Три писма Константина Великог код Теодорита Кирског, Евсевија Кесаријског и Сократа Схоластика	563
<i>Il Akkad</i> , Three letters of Constantine the Great in the works of Theodoretus of Cyrhus, Eusebius of Caesarea and Sokrates Scholasticus	569
<i>Александар Поповић</i> , Етимологије у спису <i>HODEGOS</i> Анастасија Синаита	571
<i>Aleksandar Popović</i> , Etymologies in the <i>HODEGOS</i> by Anastasius of Sinai	578
<i>Душан Поповић</i> , Представа Ероса у роману доба Комнина и њена повезаност са савременом реториком	579
<i>Dušan Popović</i> , La concezione di Eros nei romanzi dell'età dei Comneni e il suo legame con l'oratoria contemporanea	584
<i>Ташјана Субојин-Голубовић</i> , Српски преписи химнографских састава Григорија Синаита	585
<i>Tatjana Subotin — Golubović</i> , Serbian transcripts of the hymnal works of Gregory of Sinai	596
<i>Ирена Шпадијер</i> , Богослужбени списи посвећени светом Јоаникију Девичком	597
<i>Irena Špadijer</i> , Liturgical texts dedicated to Saint Ioannikios of Devič	605
<i>Даница Поповић</i> , Култ светог Јоаникија Девичког	607
<i>Danica Popović</i> , The cult of Saint Ioannikios of Devič	622
<i>Смиља Марјановић — Душанић</i> , Псеудо-Методијев спис и реактуализација пророчких текстова у Срба крајем средњег века	625
<i>Smilja Marjanović — Dušanić</i> , Pseudo-Methodius' writing and renewal of prophetic texts by the Serbs at the end of the Middle Ages	634
<i>Радоје Ј. Головић</i> , Исихастички извори метафизике срца у руској религиозној философији	637
<i>Радоје Ј. Голович</i> , Исихастские источники метафизики сердца в русской религиозной философии	645
<i>Влада Станковић</i> , Српска и светска византологија у 21. веку, или о сталном испитивању усталиених мишљења	647
<i>Vlada Stanković</i> , Byzantine studies in Serbia and abroad at the beginning of the 21 st century, or about the need for constant reassessment	651
<i>Весна Бикић, Марко Поповић</i> , Археолошке теме у будућим византолошким истраживањима у Србији	653
<i>Vesna Bikić, Marko Popović</i> , Potential research topics in the field of Byzantine archeology in Serbia	664

Византолошке теме

Byzantine Themes